

SOBRE ASSAIGS NUCLEARS

Una de les notícies que més han ocupat durant aquest darrer semestre ha estat la de les proves nuclears franceses a Mururoa. Hauríem pogut esperar que, trobant-nos en una data emblemàtica i significativa com el cinquantè aniversari de les explosions d'Hiroshima i Nagasaki, els governants haurien manifestat un cert pudor i un cert capteniment i que haurien aprofitat, fins i tot, per a signar tractats llargament esperats per al desmantellament progressiu dels arsenals. No ha estat així, però, i les proves nuclears han prosseguit a bon ritme, per tal de no veure's interferides per la signatura en perspectiva d'un tractat de prohibició de proves d'aquesta mena.

S'ha parlat tant del tema, i tan infructuosament, que sembla que no valgui la pena parlar-ne més. Tot i això, una revista de Física de caire general no pot deixar de tenir present que les bombes nuclears representaren el punt de ruptura de la fe en el progrés pel que fa a la física (pel que fa a la química, aquests dubtes s'iniciaren ja amb els terribles gasos asfíxians que tantes morts produïren en els camps de batalla europeus entre 1914 i 1918) i que segueixen representant un element d'inquietud en la població. A meitats dels 1980, els acords entre els Estats Units i la URSS apuntaren una florida d'optimisme: semblava que els arsenals nuclear anirien essent gradualment desmantellats. No ha estat així. La guerra de Bòsnia, al contrari, ha fet planar una vegada més la possibilitat d'una guerra mundial, amb Sèrbia i Rússia per una banda, i Europa per l'altra. De fet, la por nuclear ha paralitzat dia rera dia possibles iniciatives militars, i els camps de concentració i extermini

han pogut seguir funcionant sense molèsties i a ple rendiment fins a finals d'agost.

Pel que fa a les proves nuclears, dos protagonistes. D'una banda, la Xina, incontrolable i sinistra en tants aspectes; d'altra banda, la França del més dur xauvinisme. És injust, ja ho sé, atacar més França que no pas la Xina, però esperàvem més sensibilitat de la primera que no pas de la segona, i per això la decepció ha estat més gran. Recordem els objectius anunciats de les proves franceses: "assegurar la seguretat i la fiabilitat de les forces de dissuasió sobre els quals reposen la nostra defensa i la nostra independència". Més concretament, es tracta de "certificar els caps atòmics TN-75 dels míssils M-45 dels nous submarins estratègics de la classe Triomfant"; "obtenir armes de funcionament més estable", i "començar la calibració del programa de simulació en el laboratori". Ens preguntem, d'altra banda, si els resultats poden tenir, com a mínim, algun interès especial per a la indústria nuclear francesa o si el seu interès és únicament i exclusivament militar.

Afortunadament per a la imatge de la Física, els arguments de caire més científic i tècnic, és a dir, els relacionats amb el darrer objectiu, han estat poc esgrimits, de manera que l'atenció del públic ha estat enfocada en altres qüestions. L'obsessió de caire ecologista ha tingut l'avantatge de polaritzar les protestes, tot i que, possiblement, l'impacte ambiental de les proves sigui en realitat petit, sempre i quan els atollons on es duen a terme les proves no s'esquerdin durant uns quants segles. El més temible, però, és l'argumentació política: la bomba

és necessària per a la nostra seguretat i la nostra independència. Si és tan necessària per a França, un país gran i sense amenaces nuclears imminents, com no ho ha de ser per a d'altres països realment amenaçats a causa dels seus veïns o del seu règim, com ara l'Irak de Saddam Hussein, l'Iran de la follia integrista, la Líbia del megalòman Gaddafi, i tants altres exemples d'agressivitat i paranoia...

D'altra banda, es tracta del desenvolupament d'armes de "potència mitjana" (diverses vegades més potents que les d'Hiroshima, tot i això): un concepte d'armament en què les armes nuclears deixen de ser un darrer recurs defensiu i passen a ser una mena d'artilleria pesant, d'efectes molt localitzats i, per tant, utilitzable sense excessius escrúpols.

Hi hauria cap argument de més pes que aquest per a negar-se a signar un tractat de no proliferació? Amb quina confiança podeu signar un tractat que us prohibeix aquesta mena de proves si sabeu que el vostre veí considera tan important per a la seva seguretat el refinament de les seves armes nuclears i esdevé un perfeccionista en aquestes qüestions? Per això, mantenir-se dintre del camp de la tècnica estricta i defensar les proves perquè són subterrànies i amb poc impacte sobre l'ambient com una deïtat intocable, i aixecar banderes simplistes en busca de fàcils adhesions, és excessivament esquemàtic i simplificador. Els límits de la ciència són tan inexplicables i complexos com la naturalesa humana.

David Jou